

Saksbehandler: NN, tlf

Vår dato:

Deres dato:

Vår ref.:

Deres ref.:

Det kongelige barne- likestillings- og inkluderingsdepartementet
Postboks 8036 Dep,
0030 Oslo

Svar på høring - Gjennomføring i norsk rett av Haagkonvensjonen 1996 om beskyttelse av barn mv.

Vi viser til departementets høringsbrev om gjennomføring av Haagkonvensjonen av 1996 om beskyttelse av barn med vedlegg av 30. september 2013.

Konvensjonen regulerer internasjonal privatrett knyttet til beskyttelsestiltak rettet mot barn, både tiltak rettet mot barnets person og barnets formue. Konvensjonen har betydning for foreldreansvar, fast bosted, samvær, vergemål, plassering i fosterhjem og institusjon og forvaltning av barnets formue. Konvensjonen regulerer i henhold til virkeområde i artikkel 1 konvensjonstatenes jurisdiksjon, dvs. hvilken stats myndigheter som skal ha kompetanse til å behandle en sak med tilknytning til flere stater. Videre angir konvensjonen regler om hvilken stats rett som skal anvendes (lovvalg), om anerkjennelse – hvorvidt tiltak fastsatt i én stat, skal legges til grunn i en annen stat, og endelig regler om fullbyrdelse – når kan et tiltak fastsatt i én stat, gjennomføres i en annen stat.

Konvensjonen bygger på prinsippet om «habitual residence», (jf. bl.a. artikkel 5 og 40) dvs. at konvensjonsstaten hvor barnet har sitt bosted, har kompetanse til å iverksette beskyttelsestiltak overfor barnet Midlertidige opphold i andre stater (ferie ol.) endrer i utgangspunktet ikke barnets «habitual residence». I norsk rett gir barneloven jurisdiksjon når saksøkte og/eller barnet er bosatt her (barneloven § 64 første ledd bokstav a og b). Barnevernloven gir jurisdiksjon over alle som oppholder seg i Norge (barnevernloven § 1-2).

HiST avdeling for helse- og sosialfag har vurdert lovutkastet og ønsker det velkommen som et instrument til å bedre beskyttelsen av barn med tilknytning til flere land. Det anses som naturlig at Norge som EØS-land også gjennomfører Haag-konvensjonen slik medlemsland i EU har gjort. Norge har særlig som EØS-land i stadig økende grad tilflytting av utenlandske familier fra EØS-området. Samtidig er det slik at også mange nordmenn benytter seg av adgangen til fri bevegelighet innen EØS. Slik vist til i NOU 2004:16 om vergemål, blir det generelt stadig vanligere med familier der partene kommer fra hvert sitt land, eller der familien flytter mellom ulike land.

Vi vil i hovedsak også gi vår tilslutning til de aktuelle forslag til endringer materiell lovgivning. Vi har noen særlige merknader.

Gjennomføringsloven

Det er etter vårt syn fornuftig å inkorporere konvensjonen med en egen gjennomførings-lov. Den foreslåtte sentralmyndigheten vil ha viktige oppgaver både internasjonalt og nasjonalt som koordineringsorgan. Vi vil fremheve betydningen av at sentralmyndigheten er

Vår dato:

Vår ref.:

tilgjengelig og at ansvar og oppgaver gjøres kjent for dem som har førstelinjeansvar for barn – herunder også foreldre.

Vi er enige i at det også i øvrig lovgivning gjøres henvisninger med tanke på å skape bedre oversikt over gjeldende rett for rettsansvender og publikum. Henvisninger til konvensjonene vil lette praktiseringen av regelverket, der hvor konvensjonen utfyller norske lovbestemmelser

De formuleringer som er valgt er etter vårt syn lite brukervennlige. Mange av dem som skal praktisere regelverket er ikke jurister. Etter vårt syn er det ikke tilstrekkelig informativt når f. eks. det i barnevernloven § 1-2 andre ledd henvises til Haagkonvensjonen og loven.

Der det er aktuelt, er det etter vårt syn bedre om lovteksten uttrykkelig sier hva konvensjonen bestemmer. I § 2-1 kunne det gjøres ved at det uttrykkelig sies at loven i enkelte tilfelle gjelder barn som er bosatt her, selv om de ikke oppholder seg her. Det samme gjelder andre steder hvor konvensjonen er relevant.

Barneperspektivet ved flyttinger utenlands - Vilkår om at barn over 12[15] må samtykke for at forelder med foreldreansvar skal bestemme at barnet alene (uten foreldrene) skal flytte, ta opphold eller reise til en annen stat

Etter gjeldende rett er det klart at forelder med foreldreansvar kan bestemme at barnet skal flytte eller reise alene på ferie til andre stater. Det er behov for å drøfte – i tråd med et styrket barneperspektiv i foreldretvister – om det bør gjelde et vilkår om at eldre barn skal samtykke til dette for å forhindre at barn tvinges til å flytte/reise på ferie alene uten foreldrene til andre stater.

Problemstillingen når dette spørsmålet kommer opp, er at barnet motsetter seg å flytte eller ta opphold i et annet land enn foreldrene. Da vil gjerne situasjonen være at foreldrene ikke har lykket med å overtale barnet. Etter vårt syn er det sterke argumenter mot at foreldre skal kunne tvinge sitt barn til å flytte eller reise fra dem under slike betingelser. Vi mener derfor at barnet skal ha en vetorett fra fylte 12 år – som er den samme som for å motsette seg adopsjon.

Foreldres mulighet for å reise særskilt sak om flytting/domstolens myndighet

I dag må domstolen etter norsk rett frata en forelder foreldreansvaret for at den andre forelder skal kunne flytte ut av landet uten samtykke. Haagkonvensjonen 1996 har til formål blant annet å legge til rette for «internasjonal family relocation». Det er behov for å drøfte om domstolen skal ha myndighet til å avgjøre særskilt flytting ut av landet uten at forelder mister del i foreldreansvaret.

Slik vi ser det er dette et komplisert med hensyn som taler i to retninger. På den ene siden ser vi det som en fordel at foreldre stimuleres til å ha felles foreldreansvar og ivareta barnets rett til samvær med begge foreldre. At flytting utenlands krever enighet, kan gjøre at foreldrene holder seg i ro mens barnet vokser opp.

På den andre siden kan det være behov for å skjære igjennom i en konflikt om bosted mellom foreldre med tilknytning til to land. En tilsvarende ordning ble ikke vedtatt da barnelova § 42 om flytting innenlands ble endret – her ble det innført en varslingsfrist. Selv om det i utgangspunktet forelå en flytterett slik at det her ble snakk om en innstramming, var et argument at man ikke ønsket å åpne for at spørsmål under foreldreansvaret skulle belaste rettsapparatet.

Vår dato:

Vår ref.:

Registrering av foreldreansvar

Vi ser at det er behov for ryddige registreringer av barn og foreldre og hvem som har det juridiske ansvaret for barnet.

Barnevernloven

Vi gir vår tilslutning til de foreslåtte endringer i barnevernloven, både når det gjelder utveksling av opplysninger over landegrensene og samarbeid om plassering av barn. Vi viser til kommentarene ovenfor når det gjelder behov for et tydelig lovverk og for en tilgjengelig sentralmyndighet. I tillegg anses det som påkrevet at begrepsbruken klargjøres, f.eks. hvordan «habitual residence» som autonomt begrep skal fortolkes, samt hva som menes med «cases of urgency» jf. artikkel 11, hvor det vil være det er opp til de rettslige eller administrative myndighetene i den aktuelle medlemsstaten å avgjøre hvorvidt vilkåret er oppfylt i forbindelse med behandlingen av konkrete saker. Det bør også klargjøres nærmere når barn anses for å ha kortere opphold ctra. bosted med henblikk på om man fatter midlertid vedtak, jf konvensjonen artikkel 11, eller om barnet anses for å ha bosted («habitual residence») og vanlige regler kan følges.

Avsluttende merknader

I den grad bestemmelsene i konvensjonen ikke «synliggjøres» i de aktuelle lovene, er det avgjørende at sentralenheten som etableres har ressurser til å veilede de ulike aktørene. Det bør vurderes om det kan være fornuftig å utarbeide en egen veileder, særlig rettet mot barneverntjenesten, fylkesnemndene og familievernkontorene. Det vil være hensiktsmessig å utarbeide veileder på grunnlag av de erfaringer kommunene allerede har med slike spørsmål, slik at veilederen bidrar til lik og forbedret praksis. I tillegg er det viktig at sentralenheten utvikler et godt IKT-system for utveksling med øvrige konvensjonsstater for å sikre rask og nødvendig informasjonsflyt.

Høringsuttalelsen sendes elektronisk og som brev.

Saksbehandlere er 1.amanuensis Ragnhild Collin-Hansen og høskolelektorene Åshild Revhaug og Elizabeth Langsrud ved Program for barnevernspedagogutdanning og program for sosionomutdanning.

Mvh

Solrun Johanne Valen

Dekan
Avdeling for helse- og sosialfag
Høgskolen i Sør-Trøndelag

Vigdis Kristiansen
seniorrådgiver

Trondheim 27.12.2013

Postadresse:
Høgskolen i Sør-Trøndelag
N-7004 Trondheim

Besøksadresse:
GATENAVN
Trondheim

E-post:
postmottak@hist.no
Web:
www.hist.no

Telefon:
+47 73 55 90 00

Org.nr.:
975264750

Vår dato:

Vår ref.:

Postadresse:
Høgskolen i Sør-Trøndelag
N-7004 Trondheim

Besøksadresse:
GATENAVN
Trondheim

E-post:
postmottak@hist.no
Web:
www.hist.no

Telefon:
+47 73 55 90 00

Org.nr.:
975264750